

Διδακτική Αξιοποίηση των ΤΠΕ στο Μάθημα της Γεωγραφίας

Βαρσάμη Ευαγγελία

Δασκάλα στο Πειραματικό Σχολείο Σερρών «Κωνσταντίνος Καραμανλής»

evarsami@sch.gr

Περίληψη

Το λογισμικό της παρούσας εργασίας δημιουργήθηκε από τη γράφουσα στο PowerPoint, το οποίο αξιοποιείται και χρησιμοποιείται με ένα ιδιότυπο τρόπο, όχι ως λογισμικό παρουσίασης, αλλά ως λογισμικό δραστηριοτήτων. Γίνεται προσπάθεια να προσεγγιστούν οι στόχοι του Αναλυτικού των ΑΠΣ και ΔΕΠΣ της Γεωγραφίας και της Ιστορίας της Δ' και Ε' Δημοτικού με βάση τις αρχές της διαθεματικότητας και της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας σε ένα πλαίσιο, που εξασφαλίζει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Συγκεκριμένα πρόκειται για ένα σύνολο χαρτών, εικονιστικών παραστάσεων και φωτογραφικού υλικού διαδραστικού χαρακτήρα, μέσω του οποίου οι μαθητές παρατηρούν, κατανοούν, δομούν και ορίζουν γεωγραφικές έννοιες. Επίσης, με μια παιγνιώδη προσέγγιση, γνωρίζουν τα γεωμορφολογικά, τα ανθρωπογενή και τα πολιτιστικά στοιχεία της Ελλάδας, μαθαίνουν να εξερευνούν και να χρησιμοποιούν τους χάρτες. Το λογισμικό αυτό περιέχει ένα σύνολο επιλεγμένων πληροφοριών, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διαθεματικά σχέδια εργασίας. Τέλος παρέχει τη δυνατότητα στους μαθητές να σχεδιάσουν χάρτες και να επεκτείνουν το λογισμικό.

Λέξεις κλειδιά: χάρτες, εικονιστικές παραστάσεις, γεωγραφικές έννοιες, διαθεματικά σχέδια

Summary

The software of present work was created by the writer in PowerPoint, that is developed and used with a particular way. Not as software of presentation, but as software of activities. The effort becomes in order to the objectives of Analytic of Geography and History of D' and E' of primary school be approached with the better way. The teaching becomes with team work in a frame that ensures the active attendance of the students. For the precision, it is a total of interactive maps, representations and photographic material, via which the students will observe, comprehend, structure and fix geographic significances. Also, they know the morphological and cultural elements of Greece, with a game approach. They also learn to explore and use the maps. This software it contains a total of selected information, that can be used for drawings of work. Finally, it provides the possibility in the students of drawing maps and of extending the software.

Words keys: maps, representations, geographic significances, team work

1.Εισαγωγή

Οι διδακτικοί στόχοι και οι διδακτικές προσεγγίσεις της Γεωγραφίας στο Δημοτικό, που τίθενται στο νέο Αναλυτικό, έχουν αλλάξει πολύ από το παρελθόν τόσο ποσοτικά, αλλά κυρίως ποιοτικά. Η σημασία όμως της ανάγνωσης του χάρτη και η εργαλειακή του χρήση, όχι μόνο δεν αμφισβητήθηκε, αλλά αυξήθηκε ακόμα περισσότερο, καθώς η Τεχνολογία του προσφέρει νέες και πιο ολοκληρωμένες μεθόδους προσέγγισης και χρησιμοποίησής του. Η έννοια του υπερκειμένου που παρέχει τη δυνατότητα μιας μη γραμμικής οργάνωσης, διάταξης, αναπαράστασης και διάχυσης της πληροφορίας, μπορεί να παίξει τεράστιο ρόλο σ' αυτό.

Η επιτυχής παιδαγωγική χρήση των ΤΠΕ, πρέπει να πραγματώνεται στη βάση κάποιων αρχών όπως η δυνατότητα πολλαπλών αναπαραστάσεων της ίδιας γνώσης σε διαφορετικά επίπεδα περιγραφής, από το ποιοτικό μέχρι το ποσοτικό, η δυνατότητα έκφρασης των ιδεών και των αναπαραστάσεων των μαθητών και η καλλιέργεια γνωστικών δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, όπως αιτιολόγηση, κριτική ανάλυση, ερμηνεία και αφαιρετική ικανότητα. (Κουλαϊδής,2007)

Επίσης πρέπει να γίνεται σε ένα πλαίσιο, που να εξασφαλίζει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών, που πρέπει να έχουν ελευθερία στη χρήση του υπολογιστή και χωρίς τη συνεχή παρέμβαση του δασκάλου. Ο ρόλος του τελευταίου γίνεται καθοδηγητικός και συντονιστικός ώστε να εξασφαλίζεται η αίσθηση του ελέγχου της μαθησιακής τους πορείας, η ανάπτυξη θετικής στάσης απέναντι στους υπολογιστές, η απόκτηση αυτοπεποίθησης και αυτονομίας, η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ τους, και η ανάπτυξη δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου. (Κουλαϊδής,2007)

Οι χάρτες ως εποπτικά μέσα γενικά έχουν μεγάλη σημασία δεδομένου ότι αποτελούν ευδιάκριτα εικονικά μοντέλα που συμπληρώνουν τις βιωματικές εμπειρίες των μαθητών και βοηθούν το δάσκαλο να προσφέρει συμβατικές αναπαραστάσεις για μη προσεγγίσιμα φαινόμενα. ((Κουτσουκόπουλος,Κ., κ.ά χ.η. β)

Επίσης βοηθούν τους μαθητές στη σωστή αντίληψη και κατανόηση των ποικίλων γεωγραφικών στοιχείων και σχέσεων, συντελούν στην ερμηνεία και κατανόηση των αντικειμένων, των φαινομένων και των γεγονότων με τον προσδιορισμό τους, Δημιουργούν νέες παραστάσεις στους μαθητές για άγνωστα σ' αυτούς τμήματα της επιφάνειας της γης και τέλος ευνοούν την επισκόπηση μεγάλων τμημάτων της (Λαμπρινός, 2001).

Η χαρτογράφηση βασίζεται σε συμβολισμούς και η κατανόησή της από τα παιδιά προϋποθέτει και αναπτύσσει την αφαιρετική τους ικανότητα βοηθώντας στην ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης Η σωστή χρήση του χάρτη προϋποθέτει από τους μαθητές να γνωρίζουν την ειδική του γλώσσα, να χρησιμοποιούν τη φαντασία τους, την παρατηρητικότητα τους και την μνήμη τους, ώστε από τα τεχνητά σχήματα και σύμβολα να συλλαμβάνουν την πραγματικότητα (Κουτσουκόπουλος,Κ. & Σωτηράκου, Μ.& Ταστσόγλου,Μ., & Ζωγόγιαννης, χ.η.α)

Το εκπαιδευτικό λογισμικό της εργασίας αυτής αποτελείται από επτά ε διαδραστικούς χάρτες, που δημιουργήθηκαν στο PowerPoint. Ενσωματώνει την αξία της χρησιμοποίησης των χαρτών στην επίτευξη των διδακτικών στόχων του

μαθήματος κυρίως της Γεωγραφίας, αλλά και της Ιστορίας σύμφωνα με τη φιλοσοφία και το Αναλυτικό των ΑΠΣ και ΔΕΠΣ. Ανταποκρίνεται στις αρχές των ΤΠΕ για τη διδασκαλία και την χρησιμοποίηση του υπολογιστή για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της γνώσης, κυρίως στην αρχή της πολλαπλής αναπαράστασης και στην αρχή της διαθεματικότητας, και τελικά εξυπηρετεί τους παρακάτω διδακτικούς σκοπούς και στόχους. (Κουτσουκόπουλος,Κ., κ.ά χ.η. α)

- Πλοήγηση στο χάρτη και ανεύρεση όλων των περιοχών και στοιχείων του.)
- Κατανόηση όλων των γεωγραφικών όρων που συνδέονται με τα μορφολογικά στοιχεία μιας περιοχής.(γεωγραφικό γλωσσάρι)
- Δημιουργία εννοιών και ορισμός των γεωμορφολογικών και ανθρωπογενών στοιχείων
- Γνωριμία με γεωμορφολογικά και ανθρωπογενή στοιχεία της Ελλάδας
- Γνωριμία με τα πολιτιστικά στοιχεία, και τα αξιοθέατά της Ελλάδας
- σχεδιασμός χαρτών
- Σύνδεση χαρτογραφικής απεικόνισης και πραγματικής εικόνας του κόσμου

2.Περιγραφή

Οι επτά διαδραστικοί χάρτες, που αποτελούν το λογισμικό αυτό, δημιουργήθηκαν όλοι στο PowerPoint Η λειτουργία τους βασίστηκε στην ιδιαίτερη αξιοποίηση της χρήσης υπερκειμένων, αλλά και του προγράμματος της ζωγραφικής των windows, του internet και κάποιων άλλων εκπαιδευτικών λογισμικών με δορυφορικές φωτογραφίες και άτλαντες του εμπορίου. Το κάθε αρχείο περιέχει από 250 έως 400 περίπου διαφάνειες. Οι διαφάνειες περιέχουν χάρτες, σχήματα και φωτογραφίες με υπερσυνδέσεις, ώστε τα παιδιά να κινούνται από τη μια στην άλλη, ανάλογα με το τι τους ζητείται. Σχεδόν όλοι έχουν παιγνιώδη χαρακτήρα καθώς είναι δομημένοι σε επίπεδα δυσκολίας και ζητούν από τους μαθητές ξεπερνώντας τα, να φτάσουν σε κάποιο τέρμα. Έχουν χωριστεί σε κατηγορίες, ανάλογα με τους σκοπούς, που εξυπηρετούν και τους τρόπους που ενσωματώνονται στη διδασκαλία.

Α. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν ο χάρτης των φαραγγιών και των Δέλτα των ποταμών με τους οποίους οι μαθητές, αφού ορίσουν τις έννοιες, μπορούν να μεταβούν με υπερσυνδέσεις σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας που υπάρχουν τα γεωμορφολογικά αυτά στοιχεία. Εδώ ανήκουν και οι 2 χάρτες που περιλαμβάνουν στοιχεία του κάθετου και οριζόντιου διαμελισμού. Στις πρώτες διαφάνειες των δύο τελευταίων αρχείων υπάρχει ένα αρχικό μενού που υποδεικνύει όλα τα στοιχεία που περιέχονται στο αρχείο (όρη, πεδιάδες, ακρωτήρια κτλ).Από εκεί με υπερσύνδεση ο μαθητής μπορεί να μεταφερθεί σε μια άλλη διαφάνεια που είναι ο πρώτος χάρτης με τον οποίο ξεκινάει το στοιχείο που θα ερευνηθεί.

Η βασική ιδέα πάνω στην οποία βασίζεται η διδασκαλία με τους χάρτες αυτούς είναι η δυνατότητα του υπολογιστή να αλλάζει το δείκτη σε μια οριοθετημένη περιοχή στην οποία εφαρμόζεται υπερσύνδεση. Καθώς διαφοροποιείται ο δείκτης, όταν βρίσκεται πάνω στην καθορισμένη περιοχή, φανερώνει στα παιδιά ποια είναι η περιοχή ακριβώς και τα όρια της. Έτσι π.χ. όταν η ζητούμενη περιοχή είναι τα Βόρεια

εικόνα 1:χάρτες Α' κατηγορίας

σύνορα της Ελλάδας, ο δείκτης αλλάζει μόνο στην περιοχή που αυτά ορίζονται στο χάρτη. Στη συνέχεια η υπερσύνδεση τους μεταφέρει σε μια άλλη διαφάνεια, η οποία περιέχει στοιχεία που οδηγούν σε μια καλύτερη προσέγγιση της περιοχής, που ερευνάται. Τα στοιχεία αυτά είναι ανάλογα της περιοχής. Έτσι αν τα παιδιά ψάχνουν μια χερσόνησο, η αλλαγή του δείκτη θα τους επισημάνει το σημείο που βρίσκεται και τα όριά της. Η υπερσύνδεση θα τους μεταφέρει σε μια διαφάνεια, που καθώς θα επισημαίνονται περισσότερο τα όρια της χερσονήσου οι μαθητές χρησιμοποιώντας την παρατήρηση και την κρίση τους θα οδηγούνται σε συμπεράσματα σχετικά με μορφή της περιοχής. Έτσι η χερσονήσος βρέχεται με θάλασσα από τρεις μεριές, το ακρωτήριο είναι η μύτη της χερσονήσου κ.ά. Καθώς αυτό θα ισχύει για όλα τα ομοειδή στοιχεία τα παιδιά χρησιμοποιώντας την αφαιρετική τους ικανότητα θα οδηγηθούν σε γενικεύσεις και θα δώσουν ορισμούς για κάθε περιοχή. Θα σχηματίσουν έννοιες και θα δομήσουν μόνα τους τη γνώση. Αντί για τον παπαγαλισμό των παλαιότερων μεθόδων διδασκαλίας θα αναπτυχθεί η κριτική τους σκέψη και η μεταγνωστική τους ικανότητα σύμφωνα με την στοχοταξιομία της κριτικής σκέψης. (Ματσαγγούρας,2004,α)

Η γνώση του φυσικού περιβάλλοντος θα επεκταθεί με τη χρησιμοποίηση δυο άλλων χαρτών του κάθετου διαμελισμού και των φαραγγίων και των δέλτα των ποταμών. Εδώ οι υπερσυνδέσεις, δίνονται πάνω στα οριοθετημένα σύμβολα του χάρτη (όρη, ποτάμια, λίμνες, δέλτα , πεδιάδες) και μεταβαίνουν σε διαφάνειες, που απεικονίζουν

το φυσικό περιβάλλον. Τα παιδιά μέσα από τους συμβολισμούς, οδηγούνται στην πραγματικότητα και με τον ίδιο τρόπο, που περιγράφηκε παραπάνω, σχηματίζουν τις έννοιες των στοιχείων του κάθετου διαμελισμού, (οροσειρές, όρη, πεδιάδες, κ.ά), ολοκληρώνουν τις γνώσεις τους για τη γεωγραφική τους θέση και μέσα από τις εκατοντάδες εικόνες μαθαίνουν το φυσικό περιβάλλον του τόπου που ζουν.

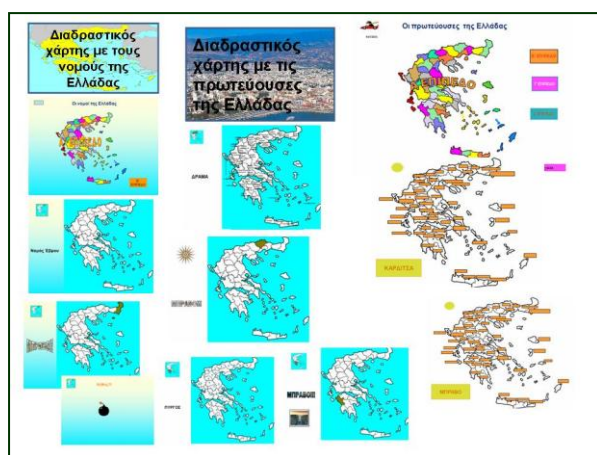
Β. Στη δεύτερη κατηγορία χαρτών ανήκουν άλλοι δύο, ένας πλοήγησης και ένας δραστηριοτήτων, που αντικείμενό τους είναι τα διαμερίσματα της Ελλάδας. Ο χάρτης πλοήγησης βασίζεται στην διδακτική ύλη και τους στόχους των ανάλογων ενοτήτων της Μελέτης του Περιβάλλοντος και της Ιστορίας της Δ΄ τάξης δημοτικού και χαρακτηρίζεται από διεπιστημονικότητα, ενώ καθώς έγινε με μια προσπάθεια εννοιοκεντρικής οργάνωσης της γνώσης συμφωνεί και με κάποιες αρχές της διαθεματικότητας. (Ματσαγγούρας, 2004β). Ο μαθητής μπορεί αρχικά να περιηγηθεί

εικόνα 2:χάρτες Β΄ κατηγορίας

πάνω στο χάρτη από το ένα διαμέρισμα στο άλλο για να συνειδητοποιήσει τη θέση τους εκεί. Μετά να μεταβεί σε όποιο διαμέρισμα θέλει και να μελετήσει τα στοιχεία του. Έτσι με τις υπερσυνδέσεις, που βρίσκονται στο χάρτη του κάθε διαμερίσματος, ο μαθητής θα μεταφερθεί στα αξιοθέατα, στα βουνά, στις λίμνες, στα ποτάμια, στις πεδιάδες, στους αρχαιολογικούς χώρους και στα μουσεία των διαμερισμάτων. Επίσης μπορεί να μεταφερθεί σε έναν παραγωγικό χάρτη και να δει τα προϊόντα ή με υπερσυνδέσεις στο ίντερνετ να μεταφερθεί σε ιστοσελίδες που δίνουν περισσότερες πληροφορίες για τα διαμερίσματα. Ουσιαστικά είναι μια μικρή εγκυκλοπαίδεια χωρίς μεγάλη πληθώρα στοιχείων περιττών για τους στόχους της, πράγμα που την καθιστά λειτουργική και εύχρηστη για το δάσκαλο και τα παιδιά όχι μόνο στο μάθημα της μελέτης αλλά και της Γλώσσας και της Ιστορίας, όταν αυτή προσεγγίζεται μέσω της τέχνης και του πολιτισμού. Κυρίως όμως μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαθεματικά σχέδια διδασκαλίας καθώς γύρω από την κεντρική έννοια Διαμέρισμα (εδώ

Γ. Τέλος στην τελευταία κατηγορία ανήκουν οι 2 χάρτες των νομών και των διαμερισμάτων της Ελλάδας. Οι χάρτες έχουν παιγνιώδη χαρακτήρα και έχουν στόχο να βοηθήσουν τα παιδιά να βρίσκουν εύκολα και γρήγορα τους νομούς και τις πρωτεύουσές της Ελλάδας παίζοντας, ενώ ταυτόχρονα απομνημονεύουν χωρίς καμιά απολύτως προσπάθεια τα ονόματα και τις θέσεις. Σε αυτό βοηθάει η δομή και η οργάνωση των χαρτών που ασκούν τη μνήμη αι την παρατήρηση. Είναι χάρτες κλιμακούμενης δυσκολίας από το εύκολο στο δύσκολο, ώστε τα παιδιά να μπορούν να τους χρησιμοποιούν χωρίς να κουράζονται και να πλήττουν. Έχουν παιγνιώδη μορφή καθώς είναι δομημένοι σε επίπεδα δυσκολίας που τα παιδιά πρέπει να ξεπεράσουν για να φτάσουν σε κάποιο τέρμα. Σε κάθε διαφάνεια ζητείται από τα παιδιά να δείξουν το νομό ή την πρωτεύουσα που αναγράφεται δίπλα. Όταν βρίσκουν το σωστό κινούνται στο επόμενο ζητούμενο, ενώ όταν κάνουν λάθος μεταφέρονται μερικές διαφάνειες πιο πίσω και πρέπει να τις επαναλάβουν. Τα γραφικά τους έχουν σχέση είτε με τη φυσική τοποθεσία της περιοχής, που ανήκει κάθε νομός ή η πρωτεύουσα είτε με κάποιο χαρακτηριστικό του τόπου που τον προσδιορίζει.

εικόνα 4:χάρτες Γ' κατηγορίας

3.Διδασκαλία

Το συγκεκριμένο λογισμικό, καθώς δεν είναι σειριακό, μπορεί να χωριστεί σε κομμάτια και να προσαρμοστεί στις διαφορετικές ανάγκες του μαθήματος, των μαθητών και των δασκάλων. Αυτό το καθιστά εύχρηστο και αξιοποιήσιμο σε διάφορες περιστάσεις.

Οι χάρτες είναι χωρισμένοι κατά κατηγορίες ανάλογα με τους διδακτικούς στόχους και τον τρόπο που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές. Εξυπακούεται ότι ο καθένας θα διδαχθεί με διαφορετικό τρόπο. Αλλά και ο καθένας ξεχωριστά μπορεί να αξιοποιηθεί διαφορετικά ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών, τον εξοπλισμό του σχολείου, τους στόχους και τις μεθόδους του δασκάλου. Γενικά όλοι χάρτες έχουν

την δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν τόσο σε μια εξατομικευμένη διδασκαλία, όσο και σε μια ομαδοσυνεργατική

Παρακάτω θα περιγράψω από έναν τρόπο διδασκαλίας ξεχωριστά για μια ενότητα στην οποία θα χρησιμοποιηθούν χάρτες της Α΄ κατηγορίας.

Η σκοποθεσία, η στοχοθεσία και η ύλη που εμπεριέχεται στους χάρτες αυτής της κατηγορίας περιλαμβάνεται στο βιβλίο του δασκάλου της Γεωγραφίας της Ε΄τάξης,, ενώ κάποιοι από τους διδακτικούς στόχους τέθηκαν από τη συγγραφέα με βάση την ταξινόμια της κριτικής σκέψης.(Ματσαγγούρας 2004,α)

Οι κυριότεροι σκοποί και οι διδακτικοί στόχοι είναι οι εξής. Ο πρώτος είναι να διαπιστωθεί η σχέση πραγματικότητας και αυτού που απεικονίζεται στο χάρτη. Ο δεύτερος είναι χρησιμοποιώντας τη παρατήρηση, την κρίση και την αφαιρετική τους ικανότητα, οι μαθητές να δομήσουν έννοιες και να δώσουν ορισμούς σε κάθε γεωμορφολογικό ή άλλο στοιχείο που ερευνάται. Ο τρίτος είναι να μάθουν να πλοηγούνται με ευχέρεια στο χάρτη, να βρίσκουν περιοχές και να τον αναγιγνώσκουν παίρνοντας πληροφορίες από τους συμβολισμούς του.

Οι διδακτικοί αυτοί στόχοι καθορίζουν αυτόματα και τους τρόπους διδασκαλίας. Η διδασκαλία χωρίζεται σε δυο φάσεις. Στην πρώτη φάση, που ο βασικός στόχος είναι η δημιουργία εννοιών και η διατύπωση ορισμών, η μέθοδος πρέπει να είναι η ομαδοσυνεργατική με ομάδες των δυο ή τριών, ή το πολύ τεσσάρων ατόμων (Ματσαγγούρας,2004α). Η διδασκαλία πρέπει να γίνει σε ένα εργαστήριο και πρέπει να μοιραστούν φύλλα εργασίας στα οποία οι μαθητές θα σημειώνουν τις πληροφορίες που θα παίρνουν από το χάρτη και τους ορισμούς που θα προκύπτουν από την έρευνα των στοιχείων. Ο χρόνος θα είναι ανάλογος με την ύλη , αλλά συνήθως για την ολοκλήρωση μιας ενότητας καλό είναι να χρησιμοποιείται ένα δίωρο. Τα παιδιά δεν χρειάζεται να έχουν ιδιαίτερες γνώσεις για τον υπολογιστή, αρκεί μια μικρή εξοικείωση με το PowerPoint.

Καθώς είναι αδύνατο να παρουσιάσω τη διδασκαλία όλου του λογισμικού, θα επιλέξω από ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για το κάθε χάρτη.

Έτσι από τους χάρτες του οριζόντιου διαμελισμού θα παρουσιάσω τη διδασκαλία των ισθμών και των πορθμών, που αποτελεί μέρος μιας ενότητας της Γεωγραφίας της Ε΄ δημοτικού.

1. Δίνουμε στην κάθε ομάδα ένα φύλλο εργασίας στο οποίο πρέπει να συμπληρώσουν αρχικά κάποιες ερωτήσεις με τις οποίες καλούνται να μας δώσουν πληροφορίες για την ήδη σχηματισμένες γνώσεις τους. Οι ερωτήσεις είναι του τύπου τι είναι πορθμός, τι ισθμός, ή τι γνωρίζετε για το καθένα από αυτά.
2. Αφού η κάθε ομάδα μας ανακοινώσει αυτά που έγραψαν τα παιδιά και γίνει κάποια συζήτηση, ο δάσκαλος τους ζητάει να μεταφερθούν από την πρώτη

διαφάνεια με υπερσύνδεση σε αυτή που έχει τους πορθμούς. Με τον αλλαγμένο δείκτη ανακαλύπτουν ότι ο πορθμός του Ρίου π.χ είναι μια θάλασσα. Μεταβαίνοντας στη επόμενη φωτογραφία βλέπουν φωτογραφίες του πορθμού από ψηλά, τη ζεύξη του με γέφυρα και διαπιστώνουν ότι η θάλασσα αυτή είναι μια στενή λωρίδα που χωρίζει δυο στεριές. **Επίσης διαπιστώνουν ότι αυτό που απεικονίζεται στο χάρτη δεν είναι παρά η πραγματική μορφή του τόπου σε σμίκρυνση.** Η υπερσύνδεση τους πηγαίνει στην επόμενη διαφάνεια με τον πορθμό του Ευρίπου και από εκεί στον Αμβρακικό. Η αρχική διαπίστωση επαναλαμβάνεται και στους άλλους δυο πορθμούς. Με γενίκευση οδηγούνται στον ορισμό του πορθμού. Τα φύλλα εργασίες είναι έτσι δομημένα που να τους βοηθούν στην διατύπωση των ορισμών. Οι ορισμοί ανακοινώνονται στην τάξη, γίνεται συζήτηση και όσοι είναι σωστοί διατηρούνται, όσοι είναι λάθος διορθώνονται. Ο σχηματισμός της έννοιας μέσω του υπολογιστή βασίζεται κυρίως στη αρχή της πολλαπλής αναπαράστασης και συνιστά την προστιθέμενη αξία του. Η ορθή διατύπωση ενός ορισμού εξυπηρετεί ταυτόχρονα και γλωσσικούς στόχους.

3. Με τον ίδιο τρόπο προχωράμε στους ισθμούς. Η περιοχή του ισθμού της Κορίνθου, διακρίνεται στο χάρτη ως ένα κομμάτι ξηράς και στην φωτογραφία έτσι, όπως είναι με την ανθρώπινη παρέμβαση. Εδώ οι έννοιες που σχηματίζονται είναι δυο, και του ισθμού και της διώρυγας,.

Όταν ερευνηθούν και ορισθούν όλα τα στοιχεία και οι έννοιες, και μελετηθούν όλες οι διαφάνειες, περνάμε στη δεύτερη φάση της διδασκαλίας η οποία θα γίνει στο τέλος των ενοτήτων που περιέχουν την ύλη στην οποία ανταποκρίνεται το συγκεκριμένο λογισμικό. Σ' αυτή οι χάρτες χρησιμοποιούνται διαφορετικά, από έναν ή από δυο μαθητές σε μια περισσότερο εξατομικευμένη διδασκαλία. Ο βασικός στόχος είναι η άνετη πλοήγηση, η εκμάθηση της θέσης της κάθε περιοχής, η γνωριμία με το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας και η εκμάθηση των ονομάτων των μορφολογικών και ανθρωπογενών στοιχείων της.

4. Ο μαθητής ανοίγει το αρχείο σε κατάσταση προβολής και ξεκινά μόνος του την πλοήγηση, χρησιμοποιώντας τις υπερσυνδέσεις, με σκοπό να τερματίσει. Οι διαφάνειες είναι διαρθρωμένες σε δυο επίπεδα Στο πρώτο, το πιο εύκολο μαζί με τους χάρτες υπάρχουν όλες οι φωτογραφίες που προανέφερα και τα γεωγραφικά στοιχεία είναι τοποθετημένα με τη σειρά, όπως εμφανίζονται στο χάρτη της Ελλάδας ξεκινώντας από ΒΑ προς το νότο, έτσι ώστε να τα βρίσκουν οι μαθητές πολύ εύκολα. Στο δεύτερο επίπεδο, το πιο δύσκολο) λείπουν οι φωτογραφίες και τα στοιχεία που ζητούνται να βρεθούν είναι ανακατωμένα σε σχέση με τη χαρτογραφική τους διάταξη.

Καθώς ο μαθητής μεταφέρεται από τη μια διαφάνεια στην άλλη έχει, βλέποντας φωτογραφίες από κάθε περιοχή, την ευκαιρία να γνωρίσει όλο το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας και να σχηματίσει μια σαφή άποψη για το χώρο που ζει.

4.Συμπεράσματα

Το εκπαιδευτικό λογισμικό με τους χάρτες της παρούσας εργασίας βασίζεται κυρίως στις αρχές και το Αναλυτικό των ΑΠΣ και ΔΕΠΣ της Γεωγραφίας και συνιστά έναν ακόμη τρόπο ενσωμάτωσης των νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση. Ο παιγνιώδης χαρακτήρας του και ο στόχος του «τέρματος» το καθιστά ελκυστικό στους μαθητές. Αξιοποιεί σε πολύ μεγάλο βαθμό τόσο τη δυνατότητα του υπολογιστή να μας μεταφέρει εικονικά οπουδήποτε, πράγμα που αποτελεί την προστιθέμενη αξία του ως εποπτικό μέσο όσο και τη δυνατότητα πολλαπλής αναπαράστασης, που το καθιστά άριστο διδακτικό μέσο για την κατανόηση των γεωγραφικών εννοιών. Στην κατανόηση αυτή συμβάλλει και η αξιοποίηση της έννοιας του υπερκειμένου μη περιορίζοντας τον ρόλο της στη μη γραμμική παροχή και οργάνωση της πληροφορίας, αλλά επεκτείνοντάς τον σε εργαλείο, που ευνοεί και αυξάνει την επιλεκτική παρατήρηση.

Σε μια εργασία (Κλαίρη Γ., Απόστολος Κ.,2007) με θέμα «Τα διδακτικά μέσα στο μάθημα της Γεωγραφίας - Συγκριτική θεώρηση», διαβάζουμε τα εξής. «Σε έρευνες (Λαμπρινός κ.ά. 2002, Κατσίκης κ.ά. 2004) διαπιστώθηκε ότι όσο περισσότερα εποπτικά μέσα χρησιμοποιούνται κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της Γεωγραφίας, τόσο πιο εύκολο και ελκυστικό γίνεται για τους μαθητές». Αν δεχτούμε ότι το ΑΠΣ Γεωγραφίας συνιστά επιτυχημένη έκφραση των σύγχρονων απόψεων τόσο της επιστήμης της Γεωγραφίας όσο και των Επιστημών της Αγωγής (Κατσίκης 2002), ο τρόπος και η συχνότητα χρήσης των διδακτικών μέσων, η επάρκειά τους στα σχολεία και κυρίως η γνώση της σωστής ενσωμάτωσής τους στη διδασκαλία της Γεωγραφίας είναι εκείνο που αποκτά σημασία. (Κλαίρη Γ., Κατσίκης,Α.,2007).

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους υπεύθυνους του συνεδρίου για την άψογη συνεργασία που είχαμε, τη βοήθεια που προσέφεραν και την ευκαιρία που μου έδωσαν να παρουσιάσω την εργασία μου στο συνέδριο αυτό.

Βιβλιογραφία

- Κατσίκης Α. (2002). *Τα νέα Προγράμματα Σπουδών Γεωγραφίας της Α/θμιας Εκπαίδευσης-Κριτική θεώρηση, Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών* –Έρευνα και Πράξη, 2, 32-36
- Κλαίρη Γ., & Κατσίκης Α.,(2007). *Τα διδακτικά μέσα στο μάθημα της Γεωγραφίας - Συγκριτική θεώρηση*, πρακτικά 5ου πανελληνίου συνεδρίου, τεύχος β΄
- Κουλαϊδής,Β.(εκδ.).(2007). *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη της κριτικής-δημιουργικής σκέψης για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση*, Αθήνα: Ο.ΕΠ.ΕΚ
- Κουτσοκόπουλος,Κ. & Σωτηράκου, Μ.& Τατσσόγλου,Μ., & Ζωγόγιαννης,Δ.(χ.η.). *Γεωγραφία Ε΄ δημοτικού:Βιβλίο για το Δάσκαλο*
- Κουτσοκόπουλος,&Κ. Σωτηράκου, Μ.& Τατσσόγλου,Μ., & Ζωγόγιαννης,Δ..(χ.η.). *Γεωγραφία ΣΤ΄ δημοτικού:Βιβλίο για το Δάσκαλο*.ΟΕΚΔ
- Λαμπρινός, Ν. (2001). *Διδακτική της Γεωγραφίας*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ
- Μακράκης,Β. (2000).*Υπερμέσα στην εκπαίδευση*. Μια κοινωνικοεποικοδομιστική προσέγγιση, Αθήνα.Εκδόσεις Μεταίχμιο
- Ματσαγγούρας,Η.(2004) *Στρατηγικές διδασκαλίας*.Αθήνα:Gutenberg
- Ματσαγγούρας,Η.(2004).*Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση*.Αθήνα:Εκδόσεις Γρηγόρη
- Ματσαγγούρας,Η.(2004).*Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*.Αθήνα:εκδόσεις Γρηγόρη.
- ΥΠΕΠΘ-Π.Ι. (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*